

Конституційний Суд України
01033 м. Київ, вул. Жилянська, 14

Суб'єкт права на

конституційне звернення: Публічне акціонерне товариство
«САД ПОДІЛЛЯ»

23521 с. Пеньківка, вул. Жовтнева, 12
Шаргородський р-н., Вінницька обл.
тел. (04344) 37-6-80

0969625958

ел. адреса: sadpodillya@ukr.net

Представник за довіреністю: Шевчук Володимир Петрович,

Конституційне звернення

про офіційне тлумачення положень частини 2 статті 79
Земельного Кодексу України та частини 3 статті 373
Цивільного Кодексу України у взаємозв'язку з положеннями
частин 1,2,4,5 статті 41 Конституції України та статті 321
Цивільного Кодексу України.

Керуючись пунктом 2 статті 150 Конституції України, пунктом 4 статті 13,
статтями 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

Просимо Конституційний Суд України:

Надати офіційне тлумачення положень частини другої статті 79 Земельного
Кодексу України від 25.10.2001 року №2768-III (Відомості Верховної Ради України,
2002, №3-4, ст. 27) та частини третьої статті 373 Цивільного Кодексу України від
16.01.2003 року, №435-IV (Відомості Верховної Ради України, 2003, №40-44, ст. 356),
якими встановлено:

- частина 2 статті 79 ЗК України: «Право власності на земельну ділянку
поширюється в її межах на поверхневий (грунтовий) шар, а також на водні об'єкти,
ліси і багаторічні насадження, які на ній знаходяться, якщо інше не встановлене
законом та не порушує прав інших осіб»;
- частина 3 статті 373 ЦК України: «Право власності на земельну ділянку
поширюється на поверхневий (грунтовий) шар у межах цієї ділянки, на водні об'єкти,
ліси, багаторічні насадження, які на ній знаходяться, а також на простір, що є над і під
поверхнею ділянки, висотою та глибиною, які необхідні для зведення житлових,
виробничих та інших будівель і споруд» у взаємозв'язку з наступними положеннями
чинного законодавства України:

1. Части 1,2,4,5 статті 41 Конституції України від 28 червня 1996 року
№254К/96-ВР, відповідно до яких:

- «Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності»;
- «Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом»;
- «Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним»;
- «Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану».

2. Статті 321 Цивільного Кодексу України від 16 січня 2003 року, №435-IV, відповідно до якої:

1. Право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні.
2. Особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його здійсненні лише у випадках і в порядку, встановлених законом.
3. Примусове відчуження об'єктів права власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього та повного відшкодування їх вартості, крім випадків, встановлених частиною другою статті 353 цього Кодексу.

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні:

Підставою для конституційного звернення щодо офіційного тлумачення частини 2 ст. 79 ЗК України та частини 3 ст. 373 ЦК України є наявність неоднозначного застосування судами зазначених норм Кодексів, що призвело до порушення конституційних прав власності на майно акціонерного товариства.

В одних випадках суди приходять висновків того, що власники приватизованих земельних ділянок з отриманням державних актів на право власності на земельні ділянки на підставі частини 2 ст. 79 ЗК України та частини 3 ст. 373 ЦК України набувають безумовне право власності на багаторічні насадження, які знаходяться на їхніх ділянках.

При цьому, суди виходять із того, що дерева (яблуні, черешні тощо) є різновидом земельної ділянки (сільськогосподарських угідь) та не враховують те, що за діючим законодавством України багаторічні насадження, біологічні активи та сільськогосподарські угіддя є самостійними об'єктами цивільних правовідносин:

* Рішення Апеляційного суду Вінницької області від 13.06.2012 р. у справі №2-428/2011

ст. 79 - у... частини 3 ст. 373 ЦК України... наявність
Ухвала судді ВССУ від 24.07.2012 р. у справі №6-28767 ск/2

(номер рішення в ЄДРСР 25635861).

* Рішення Шаргородського районного суду Вінницької області від 04.06.2014 р. у справі №152/552/14-ц

(номер рішення в ЄДРСР 39116031).

Ухвала ВССУ від 25.03.2015 р. у справі №6-7540 св15

(номер рішення в ЄДРСР 43409728).

* Ухвала ВССУ від 26.02.2013 р. у справі №6-52015 св13

(номер рішення в ЄДРСР 37432610).

Рішення Апеляційного суду Вінницької області від 03.04.2014 р. у справі №152/1459/13-ц.

(номер рішення в ЄДРСР 38091580).

* Рішення Тульчинського районного суду Вінницької області від 04.02.2011 р. у справі №2-106/11.

(номер рішення в ЄДРСР 13730178).

Ухвала ВССУ від 13.05.2011 р. у справі №6-18454ск11

(номер рішення в ЄДРСР 16056412).

* Рішення апеляційного суду Вінницької області від 26.06.2013 р. у справі №148/25/13-ц.

(номер рішення в ЄДРСР 32107310).

Ухвала судді ВССУ від 06.08.2013 р. – у справі №6-13757ск13.

(номер рішення в ЄДРСР 32868128).

В інших випадках – суди загальної юрисдикції додержуються протилежної позиції, а саме:

власники приватизованих земельних ділянок з отриманням державних актів на право власності на земельні ділянки на підставі ч.2 ст. 79 ЗК України та ч. 3 ст. 373 ЦК України **не отримують безумовне право власності** на сади, виноградники, які знаходяться на цих ділянках.

При цьому, суди виходять із того, що зазначені насадження не є складовою частиною сільськогосподарських угідь, власниками насаджень залишаються акціонерні товариства та колективні сільськогосподарські підприємства:

* Рішення Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області від 07.04.2010 р. у справі №2-173.

Ухвала ВСУ від 20.12.2010 р. у справі №6-46109св10

(номер рішення в ЄДРСР 13336703).

* Ухвала ВССУ від 21.08.2013 р. у справі №6-13153св13

(номер рішення в ЄДРСР 33003654).

Рішення Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 29.10.2013 р. у справі №495/7268/13ц.

(номер рішення в ЄДРСР 35303753).

Ухвала Апеляційного суду Одеської області від 17.03.2014 р. у справі №495/7268/13ц.

(номер рішення в ЄДРСР 37672154).

* Рішення Борщівського районного суду Тернопільської області від 14.04.2008 р. у справі №2-2/08.

(номер рішення в ЄДРСР 1763600).

Ухвала ВСУ від 21.10.2008 р. у справі №6-19512св/08

(номер рішення в ЄДРСР 2321168).

Рішення Тульчинського районного суду Вінницької області від 15.03.2010 р. у справі №2-55/10.

(номер рішення в ЄДРСР 8691767).

Ухвала Апеляційного суду Вінницької області від 18.05.2010 р. у справі №22-1282/2010.

(номер рішення в ЄДРСР 9593724).

* Рішення Нахімовського районного суду м. Севастополя від 08.07.2010 р. у справі №2-166/10.

(номер рішення в ЄДРСР 10604378).

Ухвала Апеляційного суду міста Севастополя від 28.10.2010 р. у справі №22ц-4456/2010.

(номер рішення в ЄДРСР 13322746).

Ухвала судді ВССУ від 18.03.2011 р. у справі №6-2064ск11.

(номер рішення в ЄДРСР 15728952).

ПАТ «Сад Поділля» вважає, що окремі висновки судів про безумовне набуття права власності на багаторічні насадження (сади) власниками приватизованих земельних ділянок на підставі ч.2 ст. 79 ЗК України та ч.3 ст. 373 ЦК України порушують право власності на це майно товариства, гарантоване статтею 41 Конституції України, статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основних свобод, статтею 321 ЦК України та ст. 25 ЗУ «Про акціонерні товариства».

На підставі викладеного виникає ряд питань, а саме:

- чи є самостійними об'єктами цивільних правовідносин земельні ділянки, багаторічні насадження та біологічні активи (сади)?;
- чи є складовою частиною земельної ділянки біологічні активи (сади)?;
- чи має право власник майна (садів) після приватизації земельних ділянок, на яких розміщене зазначене майно, і це майно ввійшло до статутного капіталу акціонерного товариства, а також частина садів посаджено власними силами та за власні кошти товариства, укладати договори купівлі-продажу яблунь із власниками приватизованих земельних ділянок;
- чи потрібно розуміти під термінами «багаторічні насадження», що містяться у ч.2 ст. 79 ЗК України та ч.3 ст. 373 ЦК України, в тому числі і біологічні активи (сади)?;
- чи набувають власники приватизованих земельних ділянок безумовне право власності на сади (без попередньої сплати власникові повної вартості цих насаджень) в аспекті положень частини 4 та 5 Конституції України та статті 321 ЦК України?;
- чи потрібно розуміти зміст частини 2 статті 79 ЗК України та частини 3 статті 373 ЦК України як спонукання до примусового відчуження майна (садів) у власника (акціонерного товариства)?

Таким чином, неоднозначне застосування судами України положень частини 2 статті 79 ЗК України та частини 3 статті 373 ЦК України призвело до порушення права власності товариства на майно (сади), гарантоване статтею 41 Конституції України та статтею 321 ЦК України.

Товариство вважає, що рішення Апеляційного суду Вінницької області від 13.06.2012 р. у справі №2-428/2011 р. та рішення Шаргородського районного суду Вінницької області від 04.06.2014 р. у справі №152/552/14ц суперечать положенням статті 41 Конституції України, статті 321 та статті 24, 25 ЦК України.

Отже, саме з метою забезпечення реалізації та захисту права власності на майно, гарантоване ст. 41 Конституції України та статтею 321 ЦК України, однозначного застосування судами зазначених норм кодексів, є необхідність у наданні офіційного тлумачення Конституційним Судом України ч. 2 ст. 79 ЗК України та ч.3 ст. 373 ЦК України.

Також вважаю за необхідне наголосити, що згідно частини 2 статті 95 Закону України «Про Конституційний Суд України» у разі, якщо при тлумаченні Закону України (його окремих положень) була встановлена наявність ознак його

невідповідності Конституції України, Конституційний Суд у цьому ж провадженні вирішує питання щодо неконституційності цього закону.

На підставі викладеного та, керуючись статтею 150 Конституції України, статтями 13, 42, 43, 95 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

ПРОСИМО:

1. Відкрити Конституційне провадження щодо офіційного тлумачення норм Земельного та Цивільного Кодексів України.

2. Надати офіційне тлумачення положень частини 2 статті 79 Земельного Кодексу України та частини 3 статті 373 Цивільного Кодексу України в аспекті таких питань:

- чи набувають власники приватизованих земельних ділянок на підставі зазначених норм Кодексів безумовне право власності на сади (яблуні), які знаходяться на цих ділянках?

- чи зобов'язані особи після отримання ними державних актів на право власності на земельні ділянки з метою набуття права власності і на сади, які знаходяться на цих ділянках, попередньо та у повному обсязі відшкодувати вартість цих насаджень колишньому власнику (акціонерному товариству)?

- чи потрібно розуміти зміст положень частини 2 статті 79 Земельного Кодексу України та частини 3 статті 373 Цивільного Кодексу України як спонукання за приписами зазначених норм до примусового відчуження майна (садів) у власника (акціонерного товариства) цього майна?

- чи потрібно розуміти під терміном «багаторічні насадження», що міститься у зазначених нормах Кодексів в тому числі і «біологічні активи» (сади) ?

ДОДАТКИ: 1. Конституція України (витяг).

2. Закон України «Про Конституційний Суд України» (витяг).

3. Цивільний Кодекс України (витяг).

4. Земельний Кодекс України (витяг).

5. Рішення Апеляційного суду Вінницької області від 13.06.2012 р. у справі №2-428/2011 р.

6. Ухвала судді ВССУ від 24.07.2012 р. у справі №6-28767ск12 (номер рішення в ЄДРСР 325635861).

7. Рішення Шаргородського районного суду Вінницької області від 04.06.2014 р. у справі №152/552/14-ц.

(номер рішення в ЄДРСР 39116031).

8. Ухвала ВССУ від 25.03.2015 р. у справі №6-7540 св15 (номер рішення в ЄДРСР 43409728).

9. Ухвала ВССУ від 26.02.2013 р. у справі №6-52015св13 (номер рішення в ЄДРСР 37432610).

10. Рішення Апеляційного суду Вінницької області від 03.04.2014 р. у справі №152/1459/13-ц.

(номер рішення в ЄДРСР 38091580).

11. Рішення Тульчинського районного суду Вінницької області від 04.02.2011 р. у справі №2-106/11.

(номер рішення в ЄДРСР 13730178).

12. Ухвала ВССУ від 13.05.2011 р. у справі №6-18454ск11

(номер рішення в ЄДРСР 16056442).

13. Рішення апеляційного суду Вінницької області від 26.06.2013 р. у справі №148/25/13-ц.

(номер рішення в ЄДРСР 32107310).

14. Ухвала судді ВССУ від 06.08.2013 р. – у справі №6-13757ск13.

(номер рішення в ЄДРСР 32868128).

15. Рішення Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області від 07.04.2010 р. у справі №2-173.

16. Ухвала ВСУ від 20.12.2010 р. у справі №6-46109св10

(номер рішення в ЄДРСР 13336703).

17. Ухвала ВССУ від 21.08.2013 р. у справі №6-13153св13

(номер рішення в ЄДРСР 33003654).

18. Рішення Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 29.10.2013 р. у справі №495/7268/13ц.

(номер рішення в ЄДРСР 35303753).

19. Ухвала Апеляційного суду Одеської області від 17.03.2014 р. у справі №495/7268/13ц.

3

(номер рішення в ЄДРСР 37672154).

20. Рішення Борщівського районного суду Тернопільської області від 14.04.2008 р. у справі №2-2/08.

(номер рішення в ЄДРСР 1763600).

21. Ухвала ВСУ від 21.10.2008 р. у справі №6-19512св/08.

(номер рішення в ЄДРСР 2321168).

22. Рішення Тульчинського районного суду Вінницької області від 15.03.2010 р. у справі №2-55/10.

(номер рішення в ЄДРСР 8691767).

23. Ухвала Апеляційного суду Вінницької області від 18.05.2010 р. у справі №22-1282/2010.

(номер рішення в ЄДРСР 9593724).

24. Рішення Нахімовського районного суду м. Севастополя від 08.07.2010 р. у справі №2-166/10.

(номер рішення в ЄДРСР 10604378).

25. Ухвала Апеляційного суду міста Севастополя від 28.10.2010 р. у справі №22ц-4456/2010.

(номер рішення в ЄДРСР 13322746).

26. Ухвала судді ВССУ від 18.03.2011 р. у справі №6-2064ск11.

(номер рішення в ЄДРСР 15728952).

27. Правова позиція товариства щодо застосування ч. 2 ст. 79 ЗК України та ч. 3 ст. 373 ЦК України з додатками.

28. Повноваження директора: витяг із Статуту товариства, копія протоколу № 4 засідання Наглядової ради від 21.04.2015 р.

29. Довіреність на представництво в Конституційному Суді України.

Конституційне звернення з додатками подаємо у трьох примірниках.

Директор

Д.М.Литвинейко